

BKF_ZOZJ v PS 2022

Klasifikace pojistných produktů

doc. Ing. Eva Vávrová, Ph.D.

Základní klasifikace dělí pojištění podle:

- **Formy vzniku pojištění**
- **Pojistných odvětví**
- **Délky trvání pojištění**

Dle formy vzniku:

1. Smluvní pojištění
 - a) dobrovolné
 - b) povinné
2. Zákonné pojištění

Dle pojistných odvětví

1. Odvětví neživotních pojištění
2. Odvětví životních pojištění

Dle délky trvání

1. Krátkodobé
2. Dlouhodobé

Dle formy vzniku

1. Smluvní pojištění

1 a) **Smluvní dobrovolné pojištění**

Pojistný vztah vzniká dobrovolně na základě uzavření pojistné smlouvy

- Rovné postavení subjektů
- Možnost určitých modifikací ve vztahu ke škodnímu průběhu pojištění (bonus a malus)
- Nabídka v rámci jednotlivých pojistných odvětví, ve skupinách pojištění a v jednotlivých pojistných produktech

1 b) Smluvní povinné pojištění

Právní předpis určuje činnosti, kde existuje povinnost ekonomických subjektů či občanů sjednat s pojišťovnou pojistnou smlouvu. Není-li pojistná smlouva na krytí rizika uzavřena, nepovolí příslušný státní orgán výkon této činnosti

- Pojištění je zaměřeno na pojištění odpovědnosti - odpovědnost z provozu motorových vozidel, z provozu civilní letecké dopravy, na odpovědnost z právnické/finanční/zdravotnické činnosti ad.
- Na rozdíl od zákonného pojištění je tato forma pružnější, dává možnost výběru pojistitele a umožňuje využití některých stimulů (spoluúčasti, bonifikace)

2. Zákonné pojištění

Pojistný vztah vzniká na základě právního předpisu

- Neuzavírá se pojistná smlouva
- Právní předpis určuje všechny náležitosti pojistného vztahu včetně pojišťovny, která pojištění vykonává, výši pojistného, pojistné podmínky atd.
- Nezaplacením pojistného dochází k porušení zákona
- S direktivní formou zákonného pojištění nesouhlasí EU, byla předpokládána změna právní úpravy od ledna roku 2018 (?!)

Zákonné pojištění odpovědnosti organizace za újmu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání

Dle pojistných odvětví

1. Odvětví neživotních pojištění

Pojistitel neví jednoznačně, jestli pojistná událost vznikne nebo ne, jestli bude poskytovat pojistné plnění a v jaké výši (pojištění riziková)

- Pojištění majetku, odpovědnosti, úrazu, léčebných výloh

2. Odvětví životních pojištění

Pojistné události, které jednoznačně v budoucnosti nastanou (pojištění rezervotvorná)

- Pojištění při dožití nebo pro případ úmrtí

Jiným hlediskem klasifikace může být
předmět pojištění:

- Pojištění majetku
- Pojištění odpovědnosti
- Pojištění osob

Klasifikace pojištění dle předmětu pojištění

Pojištění majetku	Pojištění odpovědnosti	Pojištění osob
Pojištění staveb	Pojištění odpovědnosti za škodu/újmu způsobenou při výkonu povolání	Pojištění pro případ smrti
Pojištění domácnosti	Pojištění odpovědnosti za škodu/újmu způsobenou provozem vozidla	Kapitálové životní pojištění
Pojištění motorových vozidel	Pojištění odpovědnosti v občanském životě	Důchodové pojištění
Pojištění pro cesty a pobyt	Pojištění odpovědnosti organizace za újmu způsobenou pracovním úrazem nebo nemocí z povolání	Pojištění pro děti a mládež
Živelní pojištění	Pojištění odpovědnosti managementu	Investiční životní pojištění
Pojištění pro případ poškození věci vodou z vodovodního zařízení	Pojištění odpovědnosti za výrobek	Pojištění léčebných výloh
Pojištění pro případ škod způsobených krádeží nebo loupežným přepadením	Pojištění odpovědnosti civilního leteckého dopravce	Kombinované a skupinové pojištění osob
Pojištění All Risks	Pojištění odpovědnosti při výkonu lovecké činnosti	Pojištění vážných chorob
Pojištění technických rizik	Jiná pojištění	Pojištění v případě hospitalizace
Pojištění finančních rizik		Pojištění v případě nemoci
Pojištění přepravy		Úvěrové pojištění
Pojištění úvěru		Úrazové pojištění
Pojištění letadel		Jiná pojištění
Zemědělské pojištění		
Pojištění ztrát způsobených přerušením provozu (šomázní pojištění)		
Jiná pojištění		

Další klasifikace pojištění dle NOZ

1. Pojištění škodové

Soukromé pojištění, jehož účelem je náhrada škody vzniklé v důsledku pojistné události

2. Pojištění obnosové

Soukromé pojištění, jehož účelem je získání obnosu, tj. dohodnuté finanční částky v důsledku pojistné události ve výši, která je nezávislá na vzniku nebo rozsahu škody

Podle délky trvání pojištění

1. Krátkodobé

Pojištění sjednaná na kratší dobu než jeden rok
(tzv. področní pojištění)

2. Dlouhodobé pojištění

Pojištění sjednaná na dobu jednoho roku nebo
na dobu delší než jeden rok

- Pojištění na dobu neurčitou

Podle přílohy č. 1 k zákonu č. 277/2009
Sb., o pojišťovnictví, ve znění p.p.,
rozlišujeme:

1. Odvětví neživotních pojištění
2. Odvětví životních pojištění

Odvětví neživotních pojištění

Pojištění majetku

Pojišťování rizik a škod, které mohou vzniknout na majetku fyzických nebo právnických osob

- a) Pojištění věcí (movitých a nemovitých)
- b) Pojištění zájmů (pohledávek, úvěru, zisku)

Pojištění majetku

Vychází z občanského zákoníku, který určuje, že předmětem vztahů jsou věci a, pokud to jejich povaha připouští, také práva nebo jiné majetkové hodnoty (viz obč. z.)

- Rozlišovat věci movité a nemovité
- Rozlišovat, co je součástí věci (součást věci tvoří celek podrobený jedinému právnímu režimu) a co není součástí věci

Mezi základní majetková pojištění řadí pojišťovací praxe:

- Pojištění pro případ poškození věci živelní událostí
- Pojištění staveb
- Pojištění domácností
- Pojištění strojů a strojních zařízení
- Pojištění pro případ poškození věci vodou z vodovodních zařízení
- Pojištění věcí pro případ škod způsobených atmosférickými srážkami
- Dopravní pojištění
- Pojištění pro případ poškození, zničení nebo odcizení motorového vozidla
- Pojištění pro případ odcizení věci
- Pojištění pro případ uhynutí, nutného poražení nebo utracení hospodářského zvířete nebo pro případ trvalé ztráty plemenitby
- Pojištění ztrát způsobených přerušením provozu (šomážní pojištění)
- Pojištění úvěru

Pojištění pro případ poškození nebo zničení věci živelní událostí

Jedná se o pojištění movitých a nemovitých věcí pro případ realizace živelních rizik, mezi něž se řadí:

- Požár
- Výbuch
- Úder blesku
- Povodeň, záplava
- Sesuv laviny
- Sesuv půdy
- Vichřice
- Krupobití
- Tíha sněhu, tíha námrazy
- Pád cizích předmětů a skal
- Zemětřesení

Pojištění staveb (budov, nemovitostí)

Kryje riziko živelních událostí nebo je koncipováno jako sdružené pojištění obsahující i další nebezpečí, která mohou ohrožovat pojištěnou stavbu

- Tímto pojištěním jsou kryté pouze škody způsobené pojistnými nebezpečími na vlastní budově a zařízení, které je součástí budovy

Pojištění domácnosti

Jde o pojištění souboru věcí, které se v domácnosti nacházejí (pojistná ochrana se vztahuje i na sklepy a půdní prostory). Sjednává se na pojistnou částku

Krytí pojistných událostí způsobených:

- Živelními událostmi
- Atmosférickými srážkami
- Vodou z vodovodních a teplovodních zařízení
- Krádeží
- Vloupáním
- Lze připojistit odpovědnost za škodu/újmu způsobenou provozem domácnosti, jejími členy a dalšími nebezpečími

Dopravní pojištění

Je pojištění škod, které mohou vzniknout na dopravním prostředku nebo na přepravovaném zboží

Dělíme ho podle více hledisek:

a) Podle druhu pojistné potřeby se rozlišuje:

- Pojištění dopravního prostředku (KASKO)
- Pojištění přepravovaného zboží (KARGO)
- Pojištění ostatních potřeb, jako je zisk, nájemné apod.

b) Podle způsobu přepravy:

- Pojištění námořní a říční dopravy
- Pojištění vnitrostátní dopravy
- Pojištění letecké dopravy
- Pojištění kombinované dopravy

c) Podle doby trvání pojištění

- Pojištění jedné cesty nebo určitého času, který se nemusí shodovat s dobou trvání cesty
- Běžné pojištění

Havarijní pojištění motorových vozidel

Úkolem je poskytnout pojistné plnění majiteli nebo držiteli vozidla v případě pojistné události

Může jít o škody, které vzniknou v důsledku:

- Jakékoliv živelní události
- Krádeže, loupeže, vandalství, poškození, zničení nebo odcizení motorového vozidla, neoprávněné používání vozidla
- Dopravní nehody, způsobené jakoukoliv událostí, včetně nesprávného jednání řidiče

Pokud pojištění obsahuje všechna rizika = **plné pojištění**, v opačném případě = **omezená havárie**

Předmětem pojištění je vozidlo uvedené v pojistné smlouvě, jeho části a příslušenství (všechny věci, na které se pojištění vztahuje, musí být jmenovitě uvedeny v pojistné smlouvě)

Pojištění lze většinou sjednat buď pro území ČR a pro sousední státy nebo pro celou Evropu

Odvětví neživotních pojištění

Pojištění odpovědnosti

Vztahuje se na škodu/újmu způsobenou pojištěným na majetku a zdraví nebo zájmech jiných osob a organizací. Jedná se o pojištění následků vyplývajících z nedokonalé činnosti lidí.

Pojištěný má právo, aby v případě pojistné události pojistitel za něho uhradil podle pojistných podmínek škodu/újmu, za kterou pojištěný odpovídá

V odpovědnostním pojištění se předpokládá skutek:

- který zapříčinil škodu/újmu třetí osobě = poškozenému
- za který pojištěná osoba nese objektivní odpovědnost
- na základě kterého vznese poškozený (třetí osoba) nárok vůči pojištěné osobě

V odpovědnostním pojištění se při poskytování náhrady uplatňuje více způsobů (stanovení maximální pojistné částky a určení spoluúčasti i v případech, kdy skutečná škoda nepřevyšuje maximum; bez maximální pojistné částky, ale se spoluúčastí v každém případě aj.)

Může být připojištěním k pojištění majetku.

Pojištění odpovědnosti

- Odpovědnosti zaměstnavatele za újmu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání (zákonné pojištění)
- Odpovědnosti za škodu/újmu způsobenou provozem vozidla (smluvní povinné pojištění)
- Odpovědnosti způsobené provozní činností
- Odpovědnosti za škodu/újmu způsobenou při výkonu povolání
- Odpovědnosti organizace za škodu/újmu způsobenou zaměstnancům
- Odpovědnosti z provozu letadla
- Odpovědnosti při výkonu práva myslivosti
- Odpovědnosti za škodu/újmu způsobenou vadou výrobku
- Odpovědnosti za škodu na životním prostředí
- Odpovědnosti při výkonu činnosti lékařů
- Odpovědnosti při výkonu činnosti auditorů
- Odpovědnosti při výkonu advokátní činnosti
- Odpovědnosti při výkonu činnosti samostatného zprostředkovatele při distribuci pojištění a zajištění

Pojištění odpovědnosti za škodu/újmu způsobenou provozem vozidla (povinné ručení)

Toto pojištění kryje za pojištěného škody nebo újmy způsobené provozem vozidla, jehož je vlastníkem, třetím osobám.

- Pojišťovna poskytuje pojištěnému právní ochranu při soudním projednávání způsobené újmy

Pojištění provozuje více pojistitelů. Existuje **garanční fond v rámci ČKP** s účastí těchto pojistitelů, z něhož se poskytují odškodnění v případech, kdy není možné plnit dle pojistné smlouvy (např. pokud škoda/újma byla způsobena provozem nezjištěného vozidla nebo pokud vozidlo nebylo pojištěno)

ČKP = Česká kancelář pojistitelů – jejími členy jsou pojišťovny provozující POV

Pojištění odpovědnosti za škodu/újmu způsobenou provozem vozidla (POV)

Chrání i pojištěného - je koncipováno jako pojištění smluvní povinné

Rozsah pojistného krytí je určen zákonem

Pojištěný má nárok, aby pojistitel za něho nahradil v rozsahu a ve výši podle ustanovení občanského zákoníku o náhradě škody poškozeným uplatněné a prokázané nároky na náhradu:

- Újmy na zdraví nebo usmrcením
- Škody vzniklé poškozením, zničením nebo ztrátou věci, jakož i škody vzniklé odcizením věci, pozbyla-li fyzická osoba schopnost ji opatrovat
- Škody, která má povahu ušlého zisku
- Účelně vynaložených nákladů spojených s právním zastoupením při uplatňování nároků podle předchozích bodů

Škoda/újma se hradí maximálně do limitu pojistného plnění. Zákonem jsou stanoveny minimální hodnoty limitu, stejně jako výluky z pojištění a regresní náhrady (oprávnění pojistitele vůči pojištěnému na náhradu toho, co za něj plnil)

Jiná neživotní pojištění

V odvětví neživotních pojištění existuje několik skupin pojištění, která není možné teoreticky zařadit do pojištění majetku nebo pojištění odpovědnosti.

Příkladem mohou být:

Úrazové pojištění

Obsahem je finanční zabezpečení pojištěné osoby v případě, kdy v důsledku úrazu u ní dojde k přechodnému nebo trvalému poškození zdraví, resp. obmyšleného v případě smrti pojištěného

- Pojistnou událostí je úraz pojištěného
- Je provozováno jako pojištění na pojistnou částku

Z úrazového pojištění poskytují pojistitelé nejčastěji pojistné plnění za:

- smrt následkem úrazu
- dobu nezbytného léčení
- tělesné poškození způsobené úrazem
- trvalé následky úrazu
- plnou invaliditu
- dobu pracovní neschopnosti

Dále také např.: **Pojištění léčebných výloh, pojištění úvěru, pojištění přerušení provozu (šomážní pojištění)**

Odvětví životních pojištění

Životní pojištění kombinuje dvě základní rizika:

Riziko smrti – pojištěný v pojistné smlouvě určí obmyšlenou osobu, které má pojistnou událostí vzniknout právo na plnění

Riziko dožití – proces „spoření“ a pojištění formou placení pojistného, rezervotvorná část pojistného je pojišťovnou ukládána do technických rezerv

Charakteristickým rysem je, že v každém případě pojišťovna vyplatí pojistné plnění

Uzavření smlouvy je závislé na zdravotním stavu pojištěného

V rámci odvětví životních pojištění lze sjednat tato základní pojištění:

- Pojištění pro případ smrti
- Pojištění pro případ dožití
- Pojištění pro případ smrti nebo dožití
- Kapitálové životní pojištění
- Pojištění pro děti a mládež
- Investiční životní pojištění
- Důchodové pojištění

Pojištění pro případ smrti

Pojistná událost = smrt pojištěného

- Trvalé (na dobu neurčitou)
- Dočasné (na dobu určitou)

Pojištění pro případ dožití

Pojistná událost = dožití se určitého věku nebo dne sjednaného ve smlouvě jako konce pojištění

Pokud se pojištěný nedožije konce pojištění, postupuje se dle pojistné smlouvy

Např. důchodové pojištění, pojištění mládeže, pojištění věnové, stipendijní

- Jednoznačná „spořicí“ složka v pojištění

Pojištění pro případ smrti nebo dožití

Pojistná událost = smrt pojištěného nebo dožití konce pojistné doby

- Plnění náleží obmyšlenému (v případě smrti) nebo pojištěnému (v případě dožití)

Např. kapitálové životní pojištění

Investiční životní pojištění

Spojení pojištění a dlouhodobého „spoření“

Poskytuje ochranu individuálních rizik a umožňuje další připojištění

Peněžní prostředky se v průběhu pojistné doby zhodnocují prostřednictvím různých finančních nástrojů

Důchodové pojištění

Pojištění na dožití se sjednaného věku s postupnou výplatou pojistné částky

Jedná se o soukromé pojištění jako doplněk státního důchodového pojištění (PAYG) ze systému veřejného pojištění

Je dobrovolné; pojistné plnění lze vyplácet buď formou pravidelného důchodu nebo jednorázově

Lze sjednat výplatu:

- Základního důchodu
- Důchodu pro pozůstalé
- Dočasného důchodu

Kde najdete doplňující informace:

Zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví, ve znění
novely zákona č. 304/2016 Sb., ze dne 23.9.2016

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

+ ostatní související zákony, vyhlášky a předpisy